

77 . Jupa | Comuna: mun. Caransebeș | Județ: Caraș-Severin | Punct: Castrul și vicus-ul | Anul: 1995

Anul: 1995

Cod RAN: 51038.01

Perioade: Antichitate

Epoci: Epoca romană timpurie

Tipuri sit: structură de cult/religioasă, locuire civilă

Categorii sit: Apărare (construcții defensive), Domestic

Autori: Adrian Ardeț, Lucia-Carmen Ardeț, Doina Benea, Eduard Marius Nemeth

Instituții: Muzeul Județean de Etnografie și al Regimentului de Graniță, Caransebeș, Liceul "Traian Doda", Caransebeș, Universitatea de Vest, Timișoara, Muzeul Județean de Etnografie și al Regimentului de Graniță, Caransebeș

Cercetări arheologice la Jupa - Caransebeș

Raport

A. Castru mare (Principia).<P>

<P>

Principia Castrului Mare de la Tibiscum prezintă o anomalie prin amplasarea cu 3,20 m spre sud a încăperii aedes - aflată pe latura de vest -. Ca atare, ea nu corespunde axului central al intrării în principia. A fost trasată o secțiune S IV/1995, 6,00 x 1,20 m, pe direcția nord-sud în vederea elucidării stratigrafiei, care este următoarea: 0,00 - 0,15 humus actual; 0,15 - 0,40 strat de dărâmatură cu țigle și olane aparținând castrului mare ultima fază; 0,40 - 1,00, strat de depunere amestecat cu piatră de carieră, țigle, olane; 1,30 m - o podea de mortar groasă de 2,5 cm ce suprapune un strat de lut dens a fost constatată la capătul de sud al secțiunii; între 1,00 - 1,10 m la capătul de nord al secțiunii apare o stradelă de pietriș; între 1,10 - 1,55 m o groapă masivă provocată de amenajările ulterioare în care a apărut foarte mult material arheologic; 1,85 - 2,20 m nivel de locuire aparținând castrului III marcat printr-o construcție de lemn, având ca inventar: fibule, aplici, piese de echipament, chiar și un fragment de inscripție de marmură, fragmente de vase. Inventarul numismatic este sărac: o monedă de la Traian și o alta de la Filip Arabul.<P>

<P>

B. Clădirea XII.<P>

<P>

Este un edificiu aflat în preajma porții praetoria a castrului mare (IV). Ea a fost identificată printr-o secțiune efectuată în anul 1993, ocazie cu care au fost depistate elemente constructive aparținând unui edificiu. Cercetările efectuate în anul 1995 au evidențiat, printr-o casetă trasată pe toată suprafața de 20 x 5 m, la 0,70 m nord de secțiunea amintită. <P>

Cercetările arheologice au evidențiat existența unei faze de lemn (-2,10 m), marcată printr-un material arheologic adecvat (opaite cu ștampila FORTIS, ceramică romană, dar și dacică lucrată cu mâna, alături de mai multe obiecte din fier). Nivelul II (-1,50 - 1,60 m) aparține unei construcții anterioare clădirii din piatră (denumită de noi XII) și este tot un edificiu din lemn, observat mai clar doar la vestul secțiunii. Ca material important: opaite cu ștampila FESTI (3). Nivelul III aparține unui edificiu din piatră identificat parțial pe laturile de sud și de est. Clar este cuprins până acum doar colțul de sud-est al clădirii, având la rândul său mai multe etape de locuire, fiind utilizat ca, complex termal (?) sau poate ca un edificiu dispunând de o mare instalație de încălzire cu un praefurnium dublu aflat pe latura de sud. Ultima etapă de folosire se pare că depășește momentul abandonării provinciei.<P>

<P>

C. Vicusul militar

<P>

În imediata apropiere a atelierului de sticlă (Clădirea I), la vest de edificiu, a fost trasată secțiunea S I/1995 - 12 x 1,20 m care a fost cercetată până la solul viu (2,50 m). Au fost identificate mai multe nivele de locuire. Primele două aparțin unor construcții de lemn de tip barăci: 1. nivelul de locuire apare la 2,20 - 2,50 m pe toată suprafața secțiunii; 2. nivel de locuire marcat, doar în partea de sud-vest a secțiunii, printr-un strat de culoare gălbuie-neagră (datorită incendiului construcției de lemn). În apropierea acestei construcții a apărut o groapă menajeră cu diametrul de 1m și adâncă de 0,55 m, conținând un bogat inventar osteologic, alături de ceramică fragmentară romană și chiar clasică, lucrată cu mâna, două dălțițe din fier, etc. Acest nivel este contemporan cu un drum lat de 5,25 m, gros de 0,80 m, bombat în centru, care traversa așezarea, pe direcția est-vest. În construcția drumului s-au observat trei etape de refacere. Traseul drumului se continua în stradela dintre clădirile I și II și parțial sub edificiul I.<P>

O ultimă etapă de locuire demonstrează abandonarea drumului în urma extinderii vicusului militar - prin construcții din piatră -. Deasupra drumului antic abandonat cândva, spre mijlocul sec. II, se constată ridicarea unei construcții din lemn, a cărei fundație o străpunge. Acest nivel de locuire aparține unei activități meșteșugărești, care se leagă tot de producția mărgelilor de sticlă.<P>

<P>

D. S II/1995;

<P>

Secțiunea are o lungime de 12 m și este paralelă cu zidul de sud al principiei castrului mare de piatră, la 8 m sud de acesta. Obiectivele secțiunii au fost de a iniția cercetarea sistematică a "latus praetorii dextrum" cât și, de a căuta incinta de est a unui castru, anterior celui mare de piatră (numit castrul III). Latura de nord a acestui castru a fost identificată în 1992/93, la sud de castrul mic de piatră.<P>

S-au putut face următoarele constatări:<P>

- zona de la sud de principia (latus praetorii dextrum) a fost acoperită de un strat gros de măr (cca. 1 m) provenit din inundațiile unui paleocurs al Timișului, inundații mult ulterioare abandonării castrului mare de piatră.<P>

- nivelul corespunzător castrului mare de piatră este reprezentat de o stradă (piațetă ?) de pietriș a cărei grosime scade de la S spre N. Strada de pietriș se afla la adâncimea de 1,50 m iar deasupra lui se găsește stratul de dărâmtură și depunere format ulterior abandonării castrului mare. Din acest strat pătrund gropi care întrerup strada de pietriș, dar par a fi prea mici și neregulate pentru a indica urmele unei eventuale clădiri de ultimă fază, peste strada de pietriș.<P>

- sub strada de pietriș, la adâncimea de 1,75 - 2,00 m, se desfășoară pe toată lungimea secțiunii un strat de dărâmtură cu fragmente de țiglă și pământ ars la roșu. Nu s-a putut delimita clădirea de la care provine dărâmtura și nici atribuirea nivelului nu este sigură; se poate ca ea să fi aparținut tot unei faze a castrului mare de piatră.<P>

- la adâncimea de 2,00 - 2,20 m se găsește un strat compact de lemn ars în jumătatea de est a secțiunii (m 5,50 - 12), terminat la m 5,50 cu o bârnă arsă transversală. În jumătatea de vest a secțiunii (m 0 - 5,50) acest nivel este constituit dintr-un strat de scândură nearsă și din bucăți compacte de mortar în care sunt impregnate urme de scândură și stîngii (probabil tencuială de mortar pe pereți de lemn, întrucât nu exista nici o urmă de chirpic în acest nivel). Clădirea (clădirile ?) din acest nivel sunt anterioare castrului mare de piatră, ele putând astfel să fi aparținut castrului III. Nici în acest nivel, însă, și nici în cel de dedesubt, nu apar elementele de incintă ale acestui castru, așa cum ne-am așteptat, ele trebuie, probabil, căutate mai spre est.<P>

- cel mai vechi nivel de călcare este la adâncimea de 2,50 m. Din el coboară gropi mici (din care una de par). Peste acest nivel de călcare s-a așternut un strat de lut, de amenajare, în care, între m 0 - 2,50, se disting 2 straturi subțiri de pietriș, la adâncimea de 2,00 și respectiv 2,30 m, cu lut de amenajare între ele; ele au

fost probabil stradele și au corespuns nivelului de mai sus, cel cu clădirea de lemn și mortar.<P>

<P>

Informații suplimentare online

[Raportul 210 din cronica.cimec.ro](http://cronica.cimec.ro)

[Localizare pe hartă, folosind Mapserver Cimec.ro](http://mapserver.cimec.ro)
